

תעודת האומות

יגצל קרסל 148 / 1412 4* S ARC
אמרי, רחל.

24-15-02-06

AC-4166

NL131836

SHG

ARC

(148)

גא = 1412

ארבע קרובים הנכנסים אליך
 בני אלוהים אלהים
 ההתקיים להכניסם אל ארצם
 אשר בן ארצו חיי
 הלא צויתם שלום חתן
 לפני ה' אלהיכם
 אלהי ישראל

7.10.65

ארבעה ימים
 ארבעה ימים

על צילום ארץ ישראל

השכלה:

- בילדותי לסרתי כתיבה בידיים ובעברית אצל מורה פרטי, סרתי הגנ"ך קראתי עם הרגום לשפת יידיש, רכשתי לי אז גם ידיעות בשפת הרוסית - שפת המדינה, השכלתי היסודית קפפאפז בלשון הרוסית קיבלתי אחר-כך במטריבורג - עיר הבירה ראו (ענת לנינגראד), שם סיימתי ביה-ספר איכון בן שבע מחלקות, קיבלתי תעודת-הוראה מוסמכת שאפשרה לי להיות מורה בבית-ספר עממי, בחרתי ~~במסגרת~~ בהיסטוריה לגיאוגרפיה כמקצועות הלימוד.

אחר-כך לסרתי במשך שנתיים בבית-ספר סרגוני-אונגריסטי במטריבורג - בקורסים הפרגוניים של סרוס, ראייב, ליטוריה העיקריים היו במחלקות להיסטוריה ולספרות, בהשכלתי הפרגונית אף פעם לא השתמשתי למעשה, התסרתתי אך ורק לספרות, הייתי אז מושפעת מאד מהספרות הרוסית, בעברית השתלמתי כאן בארץ-ישראל מאז בואי הגה בשנת 1924.

שתי ובהיותי בכה נזכרסמה 'צירתי' הראשונה?

- ספרי הראשון "שנות הילדות" כתבתי בידיים בהיותי בת ארבע-עשרה, נרסם לראשונה במטריבורג בשנת 1904, הסיפור נזכרסם בהמשכים בירחון "ראס לעבן" שהופיע אז כמסוף לעיתון היידי "דער פריינד", שיצא אז בעיר הבירה של רוסיה.

אילו ספרים פרסמתי עד הנה?

- בידיים הופיעו ספרי בוורטה:

1. "שנות הילדות" בשנת 1918. הוצאת "השחר".

שאר ספרי הופיעו בהוצאת "אחיסטר".

2. "אויף פרעסרע וועגן" - רומן. בשנת 1925. מחודרת שניה בשנת 1927.

3. "ביי ר' גרעגן פון דניעסטר" (ציורי מסע) הופיע בשנת 1925.

4. "א פוקס פון א סויטער שטאט" (מגילה), בשנת 1928.

5. "הייראט אויף צוויי יאר" (רומן סחיי ארץ-ישראל החדשה) - בשנת 1922. הופיע בהוצאת ב. קליעצקין הורשאיני.

ספרי בעברית:

בשנת 1935 לכשחזרתי מפולין לארץ-ישראל החחלתי מיר

לרנס את כתבי לעברית. ספרי הראשון שזכה להופיע בעברית היה הרומן "לשנתיים" בהוצאת שטיבל. הרנונס היה מכובד-היר ~~האשתי~~

"הייראט אויף צוויי יאר" שעוד טרם הופיע אז ביידיש. עד

שנת 1942 הוצאתי בהוצאת "לעם" (הוצאה לא בשוחח בסובן החמרי)

~~השאר ספרי שהרנמתי לעברית, והם: הרומן "בדרכי נכר"~~

והמגילות מרוסיה: "מגילת רובובה", "יסי זעס" ו"גע-ונד"

(הרפסתי כל אלה בניקוד מלא).

באותן השנים הרנמתי לעברית גם סדרת סיפורי-עם

שכתבתי עם ביידיש. הוצאתים בניקוד מלא כספריות-זוטא עממית

בשם "ספורים לכל". הם נקלטו יפה בין לומרי עברית וגם בין

המוני הקוראים מכל שכבות-העם. הוצאתי עשר מעשיות בעשרים

אלף חוברות, שסחיר כל אחת היה שיליונ של הימים ההם.

הרפסתי גם חוברת בשם "האשה בספרות העמים", חוברת על

שלום אש (בשתי מהדורות), חוברות על בנין המולדת ובעיותיה:

"בסבוכת הימים" ו"בין גררי התיל" - אלה כתבתי עברית.

כתבתי בעברית גם את ספרי "השלב האחרון" (רוסן סת"י
יהודי סולין לפני החורבן), הופיע בתוצאת "לעם" בשנת 1958
בניקור מלא.

לפני שנה - שנת 1967 - קיבלתי מענק מקרן ציבורית
בישראל ע"ס 2500 ל"י, כדי לאפשר לי לחדש ולרכוש את הסגילות
שלי ולהדפיסם בספר אחר.

הנהגה בשנת 1968 הוספתי סגילות חמישית לארבע הסגילות
שבירי בשם "סגילות יהודי-המועצות". הספר בשם "סגילות
יהודי רוסייה" שהוא עכשיו ברפוס יומ"ע בתוצאת "קריית ספר".

אילו יצירות רבניות לעריכתו

לעברית חרבתית את כתבי בלבד, אבל ליידים חרבתית
מרוסייה את הסמחה לסמיון יוסקביץ "הרעב". חרבתית גם ליידים
את מחזהו של הסופר הרוסי ליאנוב אנדרייב - מחזה יהודי-
סימבולי בשם "השמן". שני המחזות הללו חרבתית לפי הזמנה
שחקנית של התיאטרון היידי בפולין בשנות השלושים, לא ירוע
לי אם חצינום אי פעם על הבמה.

אילו יצירות רבניות נורמטו ללחצות

- ספרי "סגילות רבובנה" נורמטו לרוסייה על-ידי
התיאטרון היהודי ר"ר שאול גינזבורג הסמוך ונרמטו בברית-
המועצות. הוא הופיע בשנת 1927 בתוצאת "מריבו" בלנינגרד.
ספרי "לשנתיים" (רוסן סת"י ארץ-ישקאל החרסת) נורמטו
לפולניה בשנת 1927 ונרמטו בעזון סולני.

אלו ספרים רבניים הוצגו חייכו

- כתבתי שני מחזות ביידים, אחד שם בשם "בנות"
נרמטו בשנת 1927 בחרון "רי צוקונסט" שבני-יורק, שנת
1931 בשעת ביקורי בפולין הציגו את הסמחה הנ"ל בולנא
בלהק התיאטרון של ר. זסלבסקי.
כתבתי או גם ספרון ביידים בשם "שנה הששים",
הוא לא הוצגו לראשונה ביידים, אלא ברוסייה, שנת 1930
בשנת 1930 כתבתי ספרון בעברית סת"י ארץ בשם
"החנות בצפת". (מוקדש לרוסייה ישראל וזמניה).

האם קבלתי פרסים

- קיבלתי השנה פרס על שמו של חיים גרינברג הסגור,
שביקש בחיינו הרבות לאומיות להמוני אָעמו, לזכרו הנאור ניתן
אחת לשנתיים פרס לסופרת יהודית על-ידי ארגון נשים יהודיות
בארצות-הברית הפעילות למען החלוציות העמלה בישראל, סכום
הפרס שקיבלתי הוא ארבע מאות דולרים.

האם עסקתי בעריכה

- ערכתי שלושה ספרים שהורגמו מידיש לעברית (בניקוד
מלא) בשביל הוצאה לאומית-עממית בארץ, הוצאה זו בשם "המאסף"
נוסדה ביזמית בשנת 1945 ומטרתה הייתה להרגום לעברית כל הסוב
והמעולה בספרות יידיש.
זאת הייתה הוצאה ציבורית ובראשה קבוצת משכילים רמי-
מעלה שכונותיהם היו טובות לגבי המפעל, אך לא הספיקו להם
הכוחות לבססו במובן החומרי.
אני הייתי רק המזכירה של ההוצאה הנ"ל, אבל דווקא
משום-כך הוטלה עלי כל המעמסה בעיצובה, ולא רק בהשגת אמצעים
כספיים וסירורי-ניהול בהדפסת הספרים בלבד, אלא גוף כרי כל
העבודה הזאת הפכתי בינתיים גם לעורכת.
ראשית כל, אני הייתי המוסמכת בבחינת החומר לספרות יידיש
להרגום, שלושה הספרים שהצעתי להרגום עם פתיחת ההוצאה היו
מעין דגל לספרות הנולה שיופיעו בלשון העברית של המולדת
המחורשת, חברי לעבודה קיבלום בעין יטה גוף אהרה וחבנה
להנחות שלי במובן הלאומי.

המלצתי אחא על שלושת הסופרים רבי הכשרון מהרור
האלישי של הקלטיקונים בספרות יידיש, ומס: דור ברנלסון,
משה קולבק וי.י. זינגר, והחידוש בספריהם הוא בזה, ששלושה
אלה תמסררו נדר גולג-זמנו למרות זה שהמנדרו לציונות.
התאחרון אמנם ציווה לעמו זמן-מה לפני מותו את האימרה
השנונה, כי "הנלות הריהי סעונו בת אלפיים שנה".

סררי-הנולה הנזכרים לעיל שבין סופרי-ייש לא חימשו
תיקון ליהודים בני-זמנם, הם רק קבעו עובדות על-ידי המיפוסים
שוארו בספריהם ותוכיהו על-ידי זה, שהיהודי בן-זמננו שואף
לחקות את העדים ועל-ידי זה הוא בעצמו הופך לאפס, לכלי ריק
במובן היהודי והאנושי כאחד.

אך למרות הרעיון שאחר אותם בסובן האומי, הרי שונים
היו בניבם הלשוני היידי, כאותן שלוש הנלויות הצרופות והשרשיות
שנמחקו/זה לא טכבר מעל פני הארמה, גלות מולין, גלוג-אוקרינה
וגלות-ליסא.

ותנה תובל עלי בשם המערכת של הוצאת "המאסף" למצוא את
המטרנסים העברים לשלושה הספרים הנזכרים לזרנוט, ואני שלמדתי
עברית באופן חסוף ועל רגל אחת ננדר עלי להיות מומחית בעניני
גוסט זסגנון של הלשון העברית.

והחלפתי אז על דעת עצמי להזמין מטרנסים עבריים יודעי-
יידיש מאותה הנולה של מחבר הספר, והצלחתי בכך, קשה במקצת
היה לבחור מטרנסים למסרו של ר. ברנלסון בגלל היידיש שלו -
אותה לשון מאוזנת ורבועה של יהודי אוקראינה, שאכלו לחם סולת
גם בימי חול ולשם עונג-שבת יצרו את החסירות.

פסלתי ארבע דוגמאות, עד שהמסורר א. מייסוס הביא לי
דוגמא-הרנום משלו, קראתי בה כעשרים שורה בלבד וראיתי

שהגירה לו הדרך ליידיש הברנלסונית הסעודנת, שהיא מגיד דדיינג

קפדונה של ירה

עבודה אחראית על עורכת טקס הסילוו עלי חברי המערכת של ההוצאה הנ"ל גם בכתיבתו לסבוא לכל ספר של "המאסף", מעין מאמר הערכה על יבנו.

ככה הופיעו במשך שנתיים כל שלושת הספרים בריק בהנאם לוכנית, והכל היו סרוצים: אנשי הבקורת בארץ ומחוצה לתן ח"י ירשאי"ט, המתרגמים (אנב שלושתם היו משוררים) ובעיקר נהנו שבעה חברי ועד- "המאסף", אשר כמו לחם למחרה לתרגם לעברית או הסגובה שבמפרוט ייריש.

בסיוחד שש להצלחת המפעל זקן חברי המערכת פרופ. יוסף קלוזנר ז"ל - זה היהורי תיקר שמרצונו הפוב נסל על עצמו מ התפקיד המסריד להיות המסונה על פעולתי כמוכירת המערכת, בנועט ותוא מילא אותן שברייקנות לסופת.

הוא הקיב בענין רב לקטעים שקראתי לפניו מהתרגום לעברית, הוא קיבל גם את הנחתי מה רבה הברכה ללשון העברית מהתרגומים הללו מטפת ייריש, הרקת זו מכלי אל כלי הוך אותה יניקה לשוני מנימית אחירה של סקורות טוהפטים, מרחיבה באופן טבעי את המומיה החיוניים של העברית הקלאסית, היא מוסיפה לה נמיטות בהנועה ובביסוי, מובן, אם התרגום הוא בירי מתרגם- אמן המבקש להחיות את תרגומו העברי הוך נאמנותו לחיוניות הלשונית אשר במקור ואין הוא הולך שולל אחרי הברק הנוצץ שבמליצה העברית בעלת-הכנסים.

הסברים אלה העלו המאסף או מזכירת המערכת לררגה של עורכת ספרי ההוצאה לא בחסד אלא בזכות.

אך זקן חברי המערכת, המטפני ואציל-הנטש, סייע לי ברוב חסרו, מרופיסור ותיק זה לספרוה העברית באוניברסיטה של ירושלים לא היה בו שום של המאסף שאי-שואהטוה.

כאשר באמי פעם מוראנו לבינו, שאין לי הכסף לשלם שכר עבורה
לפעולי הרפוס המסדרים את סטרו של טשא קולבק - השלישי של
התוצאה - הוחייך ושאל:

- אבל ספרים כבר יש לנו?

- כן, ספרים ישנם.

- טוב - ענה - יש לי סכיר אסריקני אמיר (המכוון

לראש ה"חשוינים" בארץ מר פסמן) אלך למכור לו ספרים, הוא
"המאסף" (הפך אותי ליידישיסמן סובחן, הנה אנסה עוד את כוחי
בסוכנו של "המאסף").

צחקתי. השבתי שאין זו אלא הלצה בלבד, אך לא כן חשב
מן איש-שיחתי, הוא התקשר עם מר פסמן, מכר לו ספרים ולמחרת
המציא לי המאה-כסף נהדרה.

עם ימי החורם של מלחמת השחרור הייתי נאלצת לחסל את
"המאסף", אך הצלחתי לסלק את כל החובות של התוצאה מסכירת
הספרים שבידי.

רק לא הספיקה הקומה לשלם את המסכורת לסוכירת לפי

החשבון של עובדתי קבועה במפעל במשך ~~שלוש~~ ~~שנים~~.

היתה זו תרומתי הצנועה להצלת הספרות בשפת העם, שנמכת

בגולה.

באילו ספרים או כתבי-עת הופיעו הערכות על יצירותי?

- יש בידי עשרות מאמרים ורשימות שנכתבו על יצירותיה

של רחל פינגברג, מהם ספובי הסופרים והמבקרים בשפת הסולדת

וגם בשפת הגולה;

ביירוש: ש. ניגר וד"ר א. סוקרוני ועוד.
בעברית: יעקב סיכמן, ר' בנימין, ר"ם זליגמן, אבא אחיסטור
והסופרים שיבדלו לח"א, לפי האלפא בי"וא: ד. זכאי,

ש. צמח, נ. קרסל [3.3.30, 27.5.65]

ואשר לעיסוק וסקצונו

בנולה רציני לאיות עתונאית סקצועית ביירוש. והצלחתי
בכך. עברתי ב"מאמענט" הוורשאי באופן קבוע משנת 1925 עד
שנת 1935. בעתון זה ערכתי במשך שנה אחת את הסדור לאשה
בשם "חאשה בבית והאשה בעולם".

כאן בישראל עברתי ב"הארץ" ונס ב"רבר" אך לא באופן
קבוע.
עהא אזרחי לספרות.

אני אושבת ותיקה בארץ ועברית היא שמוי ושמו בני-
ביתי.

חנני חברה בהסדרות העובדים הכלליה סוז שנים סבלי
לחשאיך לכיווני המפלגות שבה.

כתובתי היא:

יחוב לו-גרדיה, 43, יר-אליהו, תל-אביב.

אלסון סס' 31906.

15. 5. 65